

MEMORANDUM

Aan: Commissie RGW
Van: Gedeputeerde Mirjam Sterk
Onderwerp: Antwoord op vraag vanuit infosessie met Cie RGW dd 22-5-2024 over UPLG
Datum: 31-5-2024

---

1. Inleiding

In de infosessie voor de Commissie RGW van 22 mei jl. over de UPLG-Kaderstellende notitie zijn vragen gesteld over het verdere proces van het UPLG en over de UPLG-maatregelpakketten. Over de maatregelpakketten werd gevraagd welke onderdelen verplichtend zijn vanuit het Rijk en welke vanuit onszelf als provincie komen.

Naar aanleiding hiervan is door de gedeputeerde toegezegd dit in een memo op een rij zetten. Centrale vraagstelling voor deze memo is daarmee het volgende:

1. Wat betekent het Hoofdlijnenakkoord voor het UPLG-proces?
2. Welke onderdelen van de ingediende maatregelpakketten zijn verplichtend vanuit het Rijk en welke zijn afkomstig vanuit onszelf als provincie?

Ad 1, Betekenis Hoofdlijnenakkoord voor het UPLG

Landelijke ontwikkelingen

De ontwikkelingen rondom het Hoofdlijnenakkoord zijn zeker van invloed op het UPLG, maar hoe precies daarover zijn nog veel onduidelijkheden. In het Hoofdlijnenakkoord wordt niet gesproken over het Nationaal programma landelijk gebied (NPLG), dat wil dus ook zeggen dat nog niet helder is op welke manier het nieuwe kabinet verder wil gaan met het NPLG. Er staat wel dat stikstofreductie nog steeds een doelstelling is van het kabinet als het nodig is voor de instandhouding van de natuur, ook andere NPLG-doelstellingen staan nog overeind. Maar met het wegvallen van het Transitiefonds Landelijk Gebied verdwijnt het financiële fundament onder het NPLG. In plaats van het Transitiefonds komt er structureel extra budget voor agrarisch natuurbeheer (€500 mln. per jaar) en incidenteel €5 miljard (gedurende 5 jaar €1 miljard per jaar) op de begroting van het ministerie van LNV onder meer voor innovatie en stoppersregelingen. Ook dat is budget wat bij gaat dragen aan het bereiken van doelstellingen van bijvoorbeeld natuur/stikstof, klimaat en waterkwaliteit.

Adaptief verder met het opstellen van het Utrechts Programma Landelijk Gebied (UPLG)

Wij hebben het concept-UPLG opgesteld op basis van de doelen vanuit de landelijke en Europese richtlijnen zoals beschreven in het Ontwerp-NPLG. Ondanks dat het Transitiefonds wegvalt, blijven deze NPLG-doelen staan, de richting van de ontwikkelingen die nodig zijn is duidelijk. Ook wij staan nog steeds achter onze ambitie om een vitaal landelijk gebied te realiseren met een gezonde natuur, een goede waterkwaliteit, een klimaatbestendig landschap en een economisch rendabele en duurzame landbouw. Hoewel er veel onduidelijkheid is over de financiële middelen op lange termijn is de richting duidelijk. We kiezen er daarom voor om door te werken aan een volgende versie van het UPLG: het ontwerp-UPLG, op basis van een integrale aanpak voor de verbetering van natuur, water en klimaat en met toekomstperspectief voor een duurzame landbouw. Wij doen dit op een adaptieve manier, dat wil zeggen met ruimte voor aanpassingen op basis van de nieuwe realiteit. In dit ontwerp-UPLG zijn de adviezen van het Rijk en de schriftelijke reacties vanuit de schriftelijke reactieronde verwerkt (zie hiervoor [de Reactienota](#)). Op basis van de huidige planning zal het Ontwerp-UPLG samen met de PlanMER in de eerste maanden van 2025 ter inzage gelegd worden met besluitvorming juni-juli 2025. Gegeven de actuele context kan deze planning veranderen.

Aan de slag in de gebieden

Nu het Transitiefonds is weggefallen, is onduidelijk hoe de lange termijn eruit gaat zien. Tegelijkertijd komen de middelen voor de UPLG-maatregelpakketten wel beschikbaar evenals de rijksmiddelen voor Programma Natuur-fase 2. Daarnaast zijn er ook subsidies vanuit het GLB die bij kunnen dragen aan de doelstellingen en hebben we additioneel ook nog eigen provinciale middelen beschikbaar (zie de notitie 'Het UPLG, wat kan al wel?' die op 13 februari jl. met de Staten is gedeeld). De eerste paar jaar kunnen we hiermee aan de slag en hier zal de komende periode de focus op liggen. Dit betekent dat de maatregelpakketten onderdeel gaan worden van de gebiedsgerichte aanpak (GGA) en de gebiedsagenda's in de negen deelgebieden, zoveel mogelijk vanuit een

integrale aanpak met een blik op de lange termijn (no-regret). Bij het ontbreken van voldoende financiële middelen voor de realisatie van de doelen van het UPLG, zal er op termijn sprake zijn van fasering en prioritering.

Ad vraag 2, welke onderdelen van de maatregelpakketten zijn verplichtend vanuit het rijk?

Over de maatregelpakketten hebben we u geïnformeerd bij Statenbrief 26 maart jl. (UTSP-367003060-11510). In deze brief is het proces uiteengezet en is in de bijlage een samenvatting gegeven van de zes maatregelpakketten die we op 26 maart jl. hebben ingediend bij het Rijk. Deze samenvatting is geactualiseerd naar aanleiding van het toetsingsproces van het Rijk en als bijlage 1 bij deze memo gevoegd. Ook enkele kostenramingen zijn op basis van dit toetsingsproces aangepast. De zes maatregelpakketten zijn de volgende:

- Maatregelpakket 1. Groenblauwe linten en scheggen en boerensloten
- Maatregelpakket 2. Veenweiden
- Maatregelpakket 3. Landbouw
- Maatregelpakket 4. Overgangszones N2000-gebieden
- Maatregelpakket 5. Heuvelrug en flanken
- Maatregelpakket 6. Beekdalen

Over de vraag welke onderdelen van deze maatregelpakketten verplichtend zijn vanuit het Rijk een algemeen antwoord. Het aantal en de onderwerpen van deze maatregelpakketten zijn geheel vrij bepaald door de provincie Utrecht. De enige 'opdracht' van het Rijk vorig jaar was om minimaal twee maatregelpakketten in te dienen zodat er alvast voor de eerste paar jaar middelen beschikbaar gesteld konden worden. Als provincie Utrecht hebben we toen ervoor gekozen om er zes in te dienen in plaats van twee met de titels zoals hierboven genoemd. Deze maatregelpakketten omvatten maatregelen die bijdragen aan de doelstellingen van het NPLG/UPLG. Deze doelstellingen zijn grotendeels afkomstig van (inter)nationale wetgeving en verdragen (zie hiervoor de Kaderstellende notitie) en daarmee verplichtend en kaderstellend voor het UPLG.

De meeste van de maatregelpakketten sluiten nauw aan bij reeds lopende programma's en processen en bij bestaand provinciaal beleid. Ze zijn daarmee geen verplichting vanuit het Rijk maar dragen wel bij aan de doelstellingen van het Rijk.. En dat is ook noodzakelijk want de rijksmiddelen voor deze 1^e tranche maatregelpakketten zijn bedoeld voor de eerste paar jaar. Het moeten dus maatregelen zijn die snel uitgevoerd kunnen worden en waar al volop met de gebiedspartners over is gesproken. We krijgen immers van het Rijk maar drie jaar om de middelen die beschikbaar worden gesteld te verplichten (2024-2025-2026). Het enige pakket dat in dit opzicht wat anders is, is maatregelpakket 4. Deze is voortgekomen uit recente inzichten en verplichtingen en nog niet of nauwelijks met onze gebiedspartners besproken. Maar de urgentie/ verplichting is juist voor dit maatregelpakket zeer hoog. Hier ligt nog een uitdaging. Zie voor een toelichting per maatregelpakket Bijlage 1 achteraan deze memo.

Bijlage 1: Toelichting per maatregelpakket binnen de context van dit memorandum

Maatregelpakket 1, Groenblauwe linten en scheggen en boerensloten: deze is gebaseerd op het programma Groen Groeit Mee (GGM) waar we als provincie samen met onze gebiedspartners al een aantal jaren enthousiast mee aan de slag zijn. Het maatregelpakket benoemt maatregelen in vier gebieden uit GGM: Hollandsche IJssel, Zuidelijke Eemvallei, Kromme Lijn Linielandschap en Noorderpark. Daarnaast bevat dit pakket, mede op advies van de waterschappen, een provincie brede maatregel voor het ecologisch beheer van boerensloten. Dit zorgt voor een sterke uitbreiding van de fijnmazige groenblauwe dooradering van het hele landelijk gebied, ten behoeve van biodiversiteit, ecologische waterkwaliteit (KRW), klimaatadaptatie en -mitigatie.

Maatregelpakket 2, Veenweiden: Dit maatregelpakket bevat maatregelen voor de veenweiden in de Eemvallei en in West-Utrecht. Het pakket is sterk gebaseerd op de doelstellingen voor de veenweiden vanuit het Klimaatakkoord en die zijn uitgewerkt in de Regionale Veenweidenstrategie (RVS) Utrechtse Veenweiden welke tezamen met onze gebiedspartners is opgesteld en in 2022 door PS vastgesteld. Daarnaast omvat het vanwege de VHR-doelstellingen o.a. maatregelen voor realisatie en herstel weidevogelgebieden wat goed aansluit bij Aanvalsplan Grutto.

Maatregelpakket 3, landbouw: De basis van dit pakket vormt 'doelsturing' en het stimuleren van duurzaam ondernemerschap. Een belangrijk onderdeel van dit pakket is de Utrechtse Monitor Duurzame Landbouw (UMDL) waar de agrarische sector nauw bij is betrokken en waar we als provincie ook al middelen voor beschikbaar hebben gesteld (voorfinanciering zolang de rijksmiddelen er nog niet zijn). Er is grote belangstelling bij de boeren om mee te doen aan de UMDL (reeds 143 boeren hebben zich aangemeld terwijl het was opengesteld voor 100 boeren). De UMDL draagt bij aan de UPLG-doelen waaronder de reductie van stikstofemissie. Ook voer- en managementmaatregelen, een ander onderdeel van dit pakket, dragen bij aan reductie van stikstofemissie.

Maatregelpakket 4, overgangszones N2000-gebieden: Dit maatregelpakket omvat maatregelen voor vijf van de negen stikstofgevoelige N2000-gebieden: Zouweboezem, Uiterwaarden Lek, Binnenveld, Kolland &

Overlangbroek en Noorderpark (onderdeel Oostelijke Vechtplassen). De kosten voor maatregelen in de vier overige stikstofgevoelige N-gebieden worden aangevraagd via Programma Natuur fase 2. Daarnaast bevat dit pakket ook een maatregel die zich richt op bronmaatregelen om de stikstofdepositie te verlagen in alle negen stikstofgevoelige Natura 2000-gebieden binnen de provincie Utrecht. De basis van dit maatregelpakket zijn de natuurdoelanalyses van 2022 en 2023 en de adviezen van de Ecologische Autoriteit. Dit maatregelpakket betreft aanvullende maatregelen om de verslechtering van de natuur te stoppen en de gunstige staat van instandhouding van de Natura 2000-gebieden te halen. Deze maatregelen zijn ook een belangrijke factor bij het weer op gang kunnen krijgen van de vergunningverlening.

Maatregelpakket 5, Heuvelrug en flanken: De basis voor dit maatregelpakket is beschreven in het Ambitiedocument Blauwe Agenda welke door GS is vastgesteld (dd 5-7-2022). Een deel van de maatregelen uit deze agenda is in dit maatregelpakket opgenomen. Het doel van de Blauwe Agenda is om het watersysteem van de Utrechtse Heuvelrug meer robuust te maken om alle functies beter te kunnen laten profiteren van de grote zoetwatervoorraad, en om de effecten van klimaatverandering zoveel mogelijk op te kunnen vangen.

Maatregelpakket 6, beekdalen: Dit maatregelpakket omvat maatregelen die bijdragen aan natuurlijk beekherstel voor de volgende beektrajecten: Moorsterbeek, Heiligerbergerbeek, Luntersebeek en toevoerbeken. De maatregelen voor deze beken komen uit diverse beekherstel uitvoeringsprogramma's. Deze maatregelen zijn daarmee concreet en kunnen snel overgaan tot uitvoering. Ook het bredere beekdalsysteem is onderdeel van dit maatregelpakket. Dit alles in nauwe samenwerking met de provincie Gelderland i.v.m. de bovenstroomse delen van de beekdalen en met het waterschap (Vallei & Veluwe).